

Per Hvamstad

Reisende til Nord-Østerdalen for hundre år sia

Denne gangen drister jeg meg til å invitere leserne med på en innbilt togtur, Oslo-Tynset, eller rettere sagt Kristiania-Tønset. Vi veit at da Rørosbanen åpnet i 1877, kom verden med ett mye nærmere Østerdalen. Dalen ble åpnet for omverdenen.

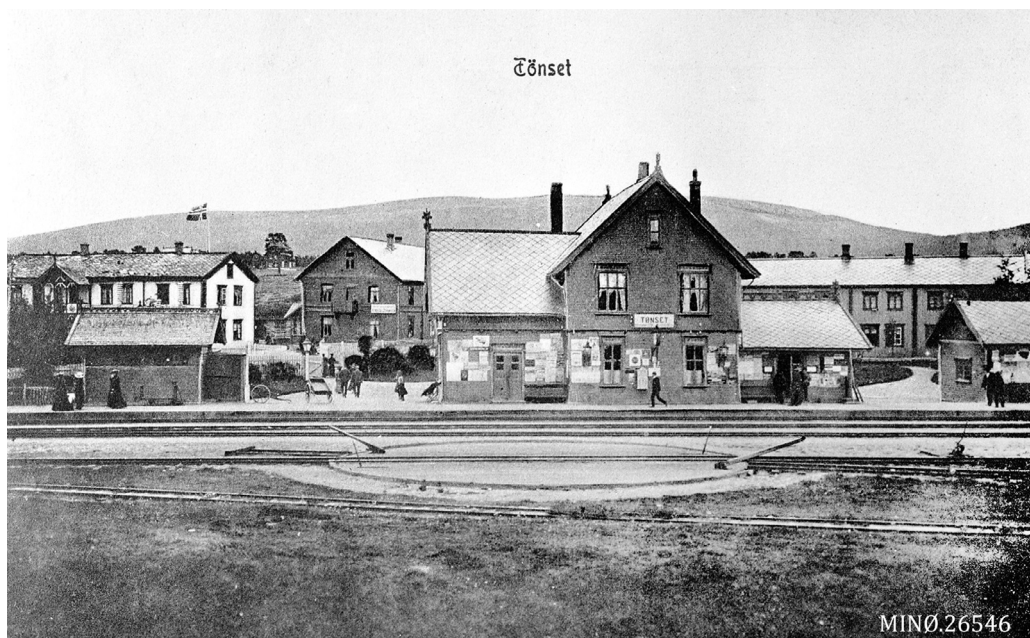
Det blir noen stopp undervegs med litt tilfeldige opplysninger, men det er Nord-Østerdalen og Tynset som er reisemålet.

Avreisen skjer fra hovedbanegården Kristiania, en monumental stasjonsbygning

fra 1854, tegnet av datidas toneangivende arkitekter Heinrich E. Schirmer, Wilhelm von Hanno og Georg Andreas Bull.

Nyttig informasjon kan hentes, da som nå, fra Rutebok for Norge, med sommer-ruter for 1915 for strekningen Kristiania-Hamar-Trondhjem.

Hurtigtoget går fra Kristiania kl. 7.50 og er framme på Tynset kl. 4.52, mens persontoget med avgang kl. 9.15 er framme på Tynset kl. 9.53. Begge tog har alle tre klas-

Prospektkort: «Tønset». Tynset jernbanestasjon, ukjent årstall. Jernbanehotellet er den store hvite bygninga til venstre. *Musea i Nord-Østerdalen*, nr. 26546.

ser. Det blir en lang togtur, men heldigvis er det serveringsmuligheter undervegs. Frokost med varm anretning kan inntas på Hamar for kr 1,50 og middag på Koppang til samme pris. Den som skal videre til Trondheim kan få aftens på Singsås. Det er bare å melde fra til konduktøren i god tid.

Vil en ha mat undervegs og ikke har tatt med seg matpakke, er det frokostkurver «indeholdende skaarne smørbrød, samt kaffe, te eller – hvor det er tilladt ½ fl øl, som kan medtages på toget», å få kjøpt på Lillestrøm og Hamar.

Reisehandbok 1915

For de som ville orientere seg om reiseruta og reisemålet på forhand eller undervegs, var dr. Yngvar Nielsen *Reisehaandbog over Norge* ei innholdsrik kilde. Første utgaven kom i 1879. 1915-utgaven var nr. 12 og ble den siste.

Forfatteren var en svært kunnskapsrik mann. Han fikk stor betydning for utviklingen av reiselivet, ikke minst gjennom arbeidet i turistforeningen. Han drog ut på sin første fottur i 1859, og i 1911, da han sto ved Pasvikelvas bredd, hadde han dekket hele landet. Av utdanning var han historiker og geograf og leder av Etnografisk museum. For mange vil han være kjent for sine teorier om at samene først kom til Fjellregionen på 1600- og 1700-tallet, noe som nå er motbevist.

Innledningsvis peker Nielsen på at det har skjedd store forandringer i reisemåte og befordring, fra å ta seg fram til fots, eller med hest og skyss og overnatting på skystasjoner, til jernbane og «automobiler» og overnattingskvarterer som mer og mer har gått over til virkelige hoteller i «europæisk Forstand».

Han konstaterer at da den første utgaven av reisehandboka såg dagens lys i 1879,

«var den smalsporede Trondhjemsbane over Østerdalen endnu næsten uprøvet. Nu (1915) regnes den for gammeldags, og der bygges bredsporede Baner baade over Dovrefjeld og over Lesjeskogen, mens Bergensbanen i mange Aar har staaet sin prøve over Hallingdals vildeste Fjelde».

Nielsen presenterer 76 ulike reiseforslag og viser en imponerende lokalkunnskap med beskrivelser av natur og kultur. For oss er det naturlig å følge med på det som berører Nord-Østerdalen og Østerdalen, nemlig «Jernbanen Christiania-Røros» og «Lille-Elvedalen gjennom Foldalen til Hjerkin» og «Tønset og Kvikne».

Hurtigtoget Kristiania-Røros brukte 1¼ time, såkalt blandet tog overnatter på Tynset og bruker 2 dager til Trondheim. Prisen på første klasse er kr 33, annen klasse kr 22,20 og tredje klasse kr 14.

Etter togbytte på Hamar – Rørosbanen var smalsporet fram til 5. aug 1941 – bærer det over Hedmarken til Elverum, som beskrives som «vakkert Sted med bymæssigt Anlæg». I Elverum er det flere hoteller å velge mellom. St Olafs hotell som også har funksjon som skyss-stasjon, omtales som pent og godt, det gjelder også Hotel Central, mens Walmsnes Hotel, Fru Laamos Hotel og Elverums privathotel er andre alternativ.

Reisende til Trysil må ta landevegen fatt

Ved avreise fra Elverum er det naturlig å lese litt i reisehandboka: «Østerdalen begynder her. Ved Elverum mærkes allerede denne Dals særegne Karakter. Høiderne rundt omkring (er) forholdsvis lave, skraaner jævnt opad. De savner dristige Former, og egnen gjør, seet fra Jernbanen, heller ikke i sig selv et rikt Indtryk. Denne Dal har i Norges Historien kun spillet en lidet ind-

Tog på Alvdal stasjon. Udat. Musea i Nord-Østerdalen, nr. 44648.

gribende Rolle. Det hele Dalføre var i Middealderen tyndt bebygget og nævnes sjelden» Men så kommer viktige opplysninger for de reisende, da som nå: «Østerdalen er helt gjennom renslig; selv den simpleste Stue er renskuret og blank». Han har også oppdaget den lokale byggeskikken: «De gamle Østerdalsstuer med Peis, aabne Lofter og udbyggede «Barfrø» forsvinder i Dalens nedre Del, medens de holder sig i den øvre» Men så kommer et svært interessant utsagn «Næsten alle Jernbanestationer i Dalen er opført i denne Stil». Her tar Nielsen vel hardt i. Rørosbanen brakte en ny byggestil inn i dalen, nemlig sveitserstilen, men det ble gjort forsøk på å tilføre den en del lokale trekk. Venterommet eller restauranten ble utformet med trekk fra østerdalsstua, med direkte inngang og åpent under røstet med mønsås og taksperer.

Mange av turistene tidlig på 1900-tal-

let søkte også til fjells. «De gode Sætre gjør ogsaa Opholdet paa de omliggende flade Høifjelde her mere behageligt end i andre Dele af Landet. Østerdalssætrene staar gjennem sin Renslighed og sit gode Stel overmaade høit, selv over de beste Gudbrandsdalssætre. Særegne for Østerdalen er de svære, pyramidalske Toppe, som hæver sig i betydelig Høide over det lavere Plateau».

Så beskrives turen videre nordover. Han nevner garder og elver, dessuten åser som gode turmål. Fra kupevinduet er det god utsikt, så Nielsen får også med seg Helge Væringsaasens villa på toppen av Nordhue.

Stasjonene beskrives etter hvert. Rena har en «god Restauration» og Trudvang hotel beskrives som hyggelig, men han anbefaler også skysskiftet på Nordre Moen og hos Anne Berg.

Fra Rena går det to «sideruter» til Osen og Trysil, dessuten nordover til Storsjøen og Rendalen med Deset og Løsset, før Storsjøen og Sjøli. Naturen på den ruta beskrives som ensformig.

Etter stopp på Rena fortsetter toget nordover med utsikt til Kilde og Sorknes. Steinvik er første stasjon med «Østerdals-huse» før toget passerer over Glåma og fortsetter på vestsida av elva, med utsikt til Strand kapell, Evenstad, Møkleby og Mes-selt med Krokkletten og Rognvola.

Ved Stai blir han fascinert av den fine utsikta og legger dessuten merke til at her er gjerdene belagt med stein, så de ikke skal flyte vekk under flommen. Fra Stai er det stigning, jernbanen ligger på oppmuring i dalsida, med fin utsikt over dalbotnen, (h)jertet af Storelvdalen».

På Koppang er det et lengre stopp med mulighet for å besøke restauranten. For de som går av toget er det flere hotell å velge mellom. Hansens hotell omtales som godt, i tillegg kommer Jernbanehotellet, Koppangs hotell og skyss-skiftet på Nysted Koppang.

På Koppang er det avstigning for reisende til Rendalen med forbindelse videre nordover til Tyllidalen og Tynset, med skyss-skifter i Burua, Akre, Myrberget, Engen, før Bjørnsmoen på Tynset.

Atna med hotell Fjeldvang var også et viktig stopp. Mange som gikk av her skulle videre vestover og drog ned til sundmannens bolig og ble satt over Glåma. Første innkvarteringsmulighet var på Atnosen, som omtales som godt, så videre til Solligarden, kvarteret på Brænd er meget anbefalt og på Utti er det godt. På Utti og hos Marte Brænd er det dessuten sommerpensjonat. Fra Atna er det flere alternative ruter vestover til Atnsjøen, Storefjellsetra og fjellvegen til Sollia, med mulighet for overnat-

ting på setrer.

Etter Atna blir dalen trangere. På Hanestad var det mye trafikk, gods og personer, til og fra Øvre Rendalen med nærmeste skysskifte på Berset. Fra Hanestad kunne en også ta seg vestover over fjellet og setertraktene mot Sollia.

Fra Hanestad er det fin utsikt mot Grøttingbratten, Bellingen og vestover Alvdals-fjella. Etter hvert viser også Tron seg. Jernbanen går tett inntil Barkaldfossen. På Barkald er det avstigning for reisende til og fra Rendalen og Tyllidalen med noenlunde god veg over til Midtskogen. På Urstrømmen er det et godt kvarter for besøkende. Nielsen gir en omfattende beskrivelse av Jutulhogget og anbefaler et besøk. Beste besøkstid er på ettermiddagen når sola er i ferd med å gå ned.

Dalen breier seg ut og antall garder øker, og etter en tur på 324 km ankommer toget til Lille Elvedalen stasjon, som ligger like ved kirka og ikke langt fra Lovise Hytte som ikke lenger er i drift. For reisende som skal overnatte eller videre neste dag er det to muligheter, Steien hotell som omtales som godt og tekkelig, som også er skyss-skifte, og dessuten Dehlies hotell.

På Alvdal stasjon var det stor aktivitet og knutepunkt for trafikk til og fra Folldal og videre vestover. Ikke minst skapte virksomheten ved Folldal Verk stor aktivitet, med mange reisende og mye gods. Kisen fra Folldal ble transportert med taubanen til endestasjonen like nord for stasjonen, for videre transport med tog.

Reisehandboka har et eget turforslag fra «Lille-Elvdalen gjennom Folldalen til Herkinn» med skysskiftene Moan, Krokhaugen, Dalholen, som er meget hyggelig og godt, og Hjerkin, der det er et godt kvarter og et stort sanatorium.

Dette var ei tid med mange reisende og

gjestebøkene kunne vært interessant lesing, men dessverre er det ikke så mange som er bevart. Men for skysskiftet på Steien fins det bevart ei gjestebok. Der ble navn, yrke, heimsted, siste oppholdssted og bestemmelsessted innført. Det er interessant lesing. Det er mange reisende til og fra Foll-dalen, og spesielt Follidal Verk, det gjelder både administrasjon, arbeidere og besø-kende. Det er også annen lokal trafikk fra Tyllidalen, Barkald og Sollia, dessuten turister som har vært på seterferie eller hytter, som Flatsetra, Lomsjødalen, Egnund og Tronsvangen. Mange måtte ta inn på Steien hotell før de kunne reise videre neste dag.

Nielsen anbefaler en tur til Tron, populært reisemål – *Østerdølen* kan i 1919 melde om stor trafikk på Tronsvangen. Over 60 damer, mest norske, men også noen fra Sverige og Danmark oppholder seg der. «Den indiske professor, som har bodd her i landet i lengere tid og kjøpt sig hus der oppe, vækker en viss oppmerksomhet, i det han optrær i sin maleriske indiske dragt».

I tillegg til vegen til Follidalen som går langs Folla, kan en også ta fjellvegen over Høstdalen. En annen fjelltur er vegen gjennom Alvdal vestfjell til Atnbrua, via Søl-nsetra og videre på sterk sti til Follands- vangen, et pent sted med utsikt til Vesle og Store Sølen, Breisjøfjella, Kyrkjekletten og Mjovasskletten. Stien går på nordsida av Store Sølen og sørover i myrlendt, men vakkert terreng. Etter vel 7 timer passeres Breisjøsetra. Så går turen videre over fjellet med glimrende utsikt til Atnasjøen og Ron-dane og en er framme ved Atnbrua etter 10 timers vandring, om en da ikke stoppet på en av de mange seterkvarterene under vegg.

Det er også veg til Tyllidalen, men det er en tarvelig rideveg, «der paa Høiden ikke engang kan fortjene dette Navn». Vegen har i alle fall den fordel at tylldølene kan ha

en hurtig ankomst til jernbanen.

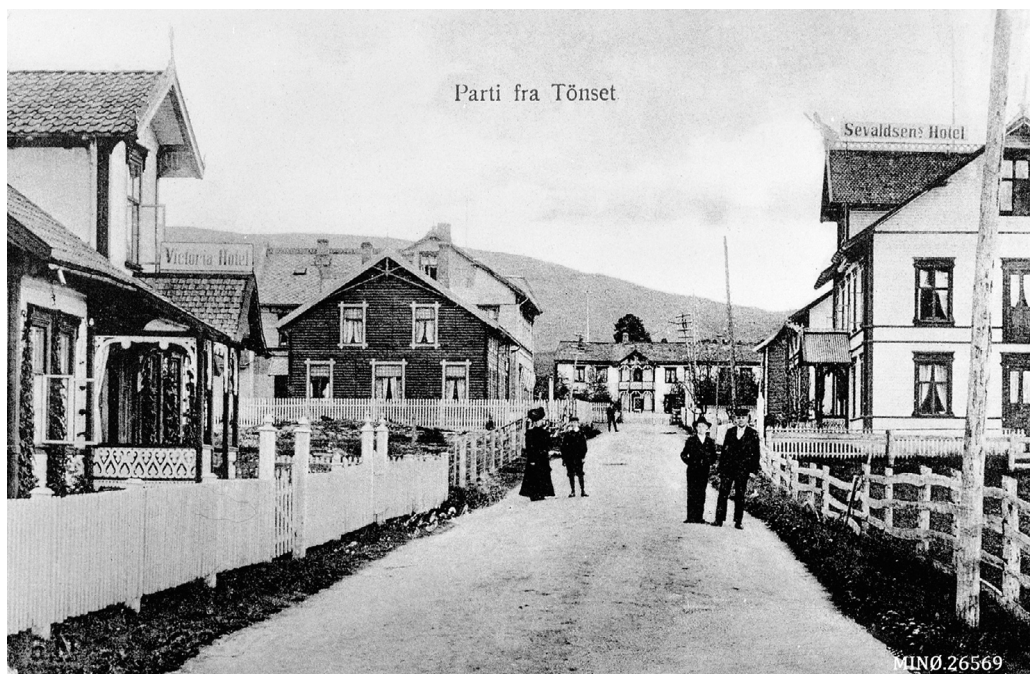
Videre nordover passeres Auma. Like sør for Tynset kommer det nok en taubane inn til Rørosbanen. Her gjør Nielsen en feil, han omtaler dette som taubanen fra Foll-dal. Men dette er taubanen fra Røstvangen med taubanestasjon like ved Røsten. I tog- tabellen er den omtalt som Røstvangen sta- sjon med stor aktivitet med kistransport.

Etter å ha tilbakelagt 347 km fra Kristi- ania i løpet av 11 timer, ruller toget inn på Tønset jernbanestasjon, midtpunkt for «Nordre Østerdalen vakker Beliggenhet i en bred Dal», der elvene Tunna og Glåma møtes.

Her har de reisende mange valgmulig- heter. Tynset er den stasjonen med flest hot- teller: «Schuleruds hotel, anbefalet, tysk og engelsk tales» Jernbanehotellet anbefales også, dette hotellet har dessuten et pensjo- nat som ligger 5 minuttv vandring borte, så er det Sevaldsens hotell, Victoria hotell og Bjørnsmoen skyss-stasjon og gjestgiveri, alt i gangavstand fra stasjonen.

Hadde «våre» reisende blitt med til Røros hadde det vært to sentrale hotell å velge i: «Fahlstrøms Hotel, tidsmæssig og godt, hyggeligt, egnet til længere Ophold» og Madame Larsens Hotell.

En del reisende til Tynset skulle videre vestover, på den ruta Nielsen omtaler som «Tønset og Kvikne». Vegen passerer forbi de store «Huse paa Neby» der det er mange sommergjester – dette er hos Tangen på Neby. Tynset kirke omtales som en stor, stilløs trebygning, ellers beskrives landska- pet oppover Tunndalen, med gardene Lun- støeng, Lonåsen og Fossen og elva Magnilla og utsikten vestover til Rødalshøa. Skyss- skiftene langs denne vegen er Fossbakken, Nytrøen, et godt kvarter med rein høg- fjellsluft, Støen, pent og hyggelig, Fren- dstad, pent, «Naaverdalen, tarveligt, men

Prospektkort: «Parti fra Tønset». Fotografert oppover Brugata, ukjent årstall. «Victoria Hotel» på venstre side, «Sevaldsens Hotel» på motsatt side, og bakerst jernbanehotellet. Musea i Nord-Østerdalen, nr. 26569.

ordentlig» og Ulsberg, godt kvarter. Langs vegen peker han ut Røstvangen som er kjent for sine mange skjerp, men han er nok ikke ajour med den omfattende gruve-driften som drives. Fra Støen går vegen bortover Grøtlimarken, altså på østsida av Orkla. På Bubakken og Vollan er det sommergjester. Vegen passerer Bjørgan, Bjørnstjerne Bjørnsons fødested, forbi flere gravhauger, store slagghauger og Storfossen til Nåverdalen og etter hvert fram til det åpne, veldyrkede Innset, før Ulsberg og endelig «Birkaker», dagens Berkåk.

Tilbake til Tynset

I Østerdølen for 22. august 1919 får vi være med på en tur med nattoget Tønset – Kristiania. For en besøkende har sommeren gått altfor fort, og ei mørk natt i august sto

han i «kottet», unnskyld, venterommet på Tynset, og skulle skaffe seg billett til Kristiania. Det var mange reisende, venterommet var helt fullt, ikke en sitteplass å oppdrive. Flere arbeidere fra Røstvangen hadde slått seg ned der og rommet var stint av tobakksrøyk, så det var ikke mulig å se forbudsskiltet. En forskrekkelig atmosfære som gjorde det bedre å tilbringe ventetida ute på perrongen i den kjølige natta. Da toget bruste inn på stasjonen startet kampen om å kapre seg et sete, de fleste medpassasjerer var lite interessert i å bli forstyrret. Men sammen med en kvikk og elskverdig lærerinne, klarer vår mann å skaffe seg en plass i en kupe sammen med lutter elskverdige mennesker. Så da gikk turen heller raskt til Koppang. Der var det en ny kamp for tilværelsen. Det gjaldt å sikre seg en plass i den overfylte resturan-

Fra tunet hos Tangen på Neby, Tynset, med mye folk samla ute. Ukjent årstall. Musea i Nord-Østerdalen, nr. 28034.

ten, for den som ikke var frampå, måtte bare nyte duften av varm, nytrukket kaffe og synet av de siste smørbrødene. Om en da ikke har andre intensjoner og vandret rundt i den idylliske stasjonsparken med sin kjære venninne og nesten kom for seint til toget, når det endelig blåses til ny avgang videre sørover. På Elverum pakkes toget til den siste plass og det kjennes godt endelig å kunne komme ut på Hamar stasjon, der en ny kamp må kjempes for å få plass på Kristianiatoget. Østerdølen innsender kapitulterer og vil heller tilbringe resten av dagen og natta på et av Hamars mange innbydende hoteller.

Det er ikke så mye å hente om reiseliv og hotellaktivitet i *Østerdølen*. En kikk gjennom 1918- og 1919- årgangene forteller at fotograf Bredstrøm fra Alvdal har tatt

inn på Sevaldsens hotell og er klar for oppdrag. Det meldes også om stor trafikk til stedets hoteller, men avisen er mer opptatt av et reisefølge fra Sandefjord, to damer og tre herrer, som med «automobil» passerer Tynset på veg sørover. En annen notis forteller om et gammelt hotell som er i ferd med å forsvinne, nemlig Karlsens hotell. Avisen regner med at snart vil et moderne forretningsbygg reise seg. Dette hotellet låg der Tun-bygget med bl. a. Tynset bokhandel holder til i dag. I avisen annonseres det for øvrig etter lokaler for en nyopprettet bokhandel.

Rørosbanen, sammen med at folk fikk bedre råd og mer fritid, førte også til at folk fra Kristiania og andre steder bygde seg hytter og fritidsboliger, sentralt på Tynset

eller i seterrendene. Arkitekt Ad. Schirmer var tidlig ute. I 1903 kjøpte han det som nå er Museumsparken og satte opp ei barfrøstue fra Gammeltrøen som fritidsbolig der. I 1918 avvikler han oppholdet på Tynset, barfrøstua er under demontering og skal flyttes. Østerdølen appellerer til aksjon for å få barfrøstua bevart på Tynset, men det blir ingen reaksjon. Barfrøstua, sikkert et av Tynsets eldste hus, flyttes til Sandvika der den fremdeles står.

For å få litt oversikt over Tynset som «hotellby» må vi ty til andre kilder. Tynset Bygdebok gir mange opplysninger.

Tynset var fra gammelt et viktig knutepunkt for trafikken gjennom Østerdalen. Den gamle vegen gjennom Østerdalen kom via Tylldalen, ned Brekka, forbi Sandbakken og krysset Glåma ved Neby og videre nordover over Sjumilskogen og Kvikne. De reisende hadde behov for transport, over-

natting og mat. Det offentlige opprettet et system med skysskifter, der eierne ble pålagt hestehold og skyssplikt etter fastsatte priser. På Neby østre ble det tidlig skysskifte og overnatting for reisende. Fra 1811 var Peder Tangen eier og bruket blir derfor omtalt som Tangen. Distriktets første butikk ble anlagt her og etter hvert også gjestgiveri. Skysskiftet ble i 1864 overtatt av Sandtrøen, før det i 1876 kom til Nysted østre. Nysted østre er en gard som i dag er borte. Tunet ble nærmeste nabo til den nye jernbanestasjonen og bebyggelsen låg der Alvdal-Tynset sport, den gamle Sparbutikken og Hektoenbygget ligger i dag. I 1880-åra er det Bjørnsmoen, som tar over skysskiftet og utvikler seg til et attraktivt gjestgiveri.

Å drifte et skysskifte var en rettighet med betydelige plikter. For det offentlige var det viktig å få løst oppgavene så billig som mulig, så det var konkurranse mellom

Prospektkort: «Tønset». Fotografert bortover Kongsveien, ukjent årstall. «Schulruds Hotel» på venstre side borti gata. *Musea i Nord-Østerdalen*, nr. 26557.

Prospektkort: «Tønset. Parti ved Bjørnsmoen». Foto Normann, 1920. Stasjonstjønna t.v. og i høyre bildekant eiendommen Solbakken, «Aaslands Hotel». Musea i Nord-Østerdalen, nr. 26854.

Prospektkort: «Tønset». Foto Normann, ukjent årstall. «Sevaldsens Hotel», det som nå er Tynset Hotell. Musea i Nord-Østerdalen, nr. 28837.

mulige tilbydere. Manger sentrale gardar hadde hester, romslige hus og kanskje karer som kunne kjøre.

Også på dette området førte Rørosbanen til endringer og nye muligheter. Nå ble det langt flere reisende, ikke minst turister, med behov for overnatting og servering, noe som ga mulighet for ny næringsvirksomhet og fortjeneste. Derfor grodde det opp hoteller og pensjonat ved alle stasjoner og Tynset ble ekstra stor i så måte. Men trafikken på tvers av dalen, måtte sikres ved skysskifteordningen til privatbilen og busstrafikken tok over og behovet for overnatting underveis ble borte.

Hvor var det første hotellet? Bygdeboka gir mange gode opplysninger.

Tidlig ute var Anders J. Ramsmoen. Han var sønn på Ramsmoen og fikk fraskilt en liten del av farsgården, nåværende Ramsmoen grnr. 41 brnr. 3, nå kjent som Kongsveien 4, i 1878. Han begynte med hotell og kalte det «Tønset Hotel», men utvandret i 1887. Eiendommen ble solgt til Carl Johan Schulerud, opprinnelig fra

Løten. Hotellvirksomheten fortsatte, som Schuleruds hotell og til slutt som Svellands kro.

I 1875 var Schulerud blitt eier av naboeiendommen, Nysted østre, og fikk opprettet skyss-stasjon året etter. Ideell plassering i forhold til den nye jernbanestasjonen. Jernbanehotellet etableres i husa på garden i 1880-åra. Hotellvirksomheten fortsetter og i 1889 blir Lars P. Hektoen eier. Hotell-drifta avvikles i 1919. Jernbanehotellet kunne reklamere med pensjonat, tilbake trukket fra all trafikken i sentrum, i nåværende Christianes vei.

I dagens Brugate ble det mange overnattingsmuligheter.

Brugt. 14A. Bjørnsmoen, skysskifte, sommerpensjonat og gjestgiveri er allerede nevnt.

Brugt. 6A. Sevaldsens hotell ble startet i 1897 av Olaus Sevaldsen og kan altså se tilbake på drift i over 120 år. Nytt bygg ble satt opp i 1962 og navnet ble Tynset Hotell, modernisert og påbygd i 2018 og klar for ny innsats.

Nåværende Tynset Hotell. Foto Musea i Nord-Østerdalen / Torgeir Rennemo.

Brugt. 9. På skrå overfor Sevaldsens hotell låg Victoria hotell. På ei tomt skilt ut fra Gammeltrøen bygde telegrafist Axel Heide et lite bruk. Stedet ble kalt Axelhus og hadde et lite 1 ½ etasjes hus. Her startet Heide «Heides Hotel» i 1880-åra. Seinere drivere tok i bruk betegnelsen Victoria hotell. Sikkert oppkalt etter dronning Victoria av Storbritannia. Huset står fremdeles, men ble påbygd til 2 fulle etasjer etter 1920. Byggematerialer ble kjøpt på Røstvangen da dette gruveanlegget ble avviklet.

Brugt. 2A. Karlsens hotell som låg øverst i Brugata, er allerede nevnt.

Brugt 13. I Alfarheim var det slakterforretning med spiseforretning og pensjonat.

Brugt. 6B. Bak Sevaldsens hotell bygde Aasland en stor villa kalt Solbakken, og dreiv en periode Aasland Hotell her.

I Parkvn 6 låg Godtlands hotell og i Kongsvn. 8 låg Røstheim pensjonat.

Ei gate er borte, Skolegata, som gikk fra Kongsvn. og opp til gamle Holmen skole. I denne gata låg Aakranns hotell og pensjonat, i overkanten av nåværende parkeringsplass bak kulturhuset.

Flere gardar tok i mot sommerturister. Stor aktivitet var det på Sandbakken med sommergepensionat og sanatorium og på Rønningen gard.

Det blir ei omfattende liste med skysskifter, hotell og pensjonater. Ikke alle disse var i drift samtidig. Interessant er det at det at mange av husa står og i fortsatt bruk. Bebyggelsen er viktige innslag i stasjonsbyens historie og identitet. At et av de første hotella fremdeles er i drift er ekstra interessant.

Kilder:

- Thor Bjerke og Roar Stenersen: *Rørosbaneboka*, 2002.
- Flere forfattere: *Sti og veg i Tynset Bygdebok*, bind III. 1976.
- Yngvar Nielsen: *Reisehaandbog over Norge*, 1915.
- Nord-Østerdalen Anno Museum Arkiv: *Steien hotell 1917-55*.
- *Rutebok for Norge sommerruter 1915*.
- Ivar A. Streitlien: *Tynset Bygdebok*, bind I, 1972.
- *Østerdølen 1918, 1919*, Tynset.